

POWIAT ŚWIDNICKI

Załącznik do uchwały
nr LI/346/2023
z dnia 28 lutego 2023 r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA POWIATU ŚWIDNICKIEGO NA LATA 2023-2025

ŚWIDNIK 2023 R.

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami...

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. REALIZACJA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA POWIATU ŚWIDNICKIEGO NA LATA 2020-2022	7
2. ORGANIZACJA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	11
2.1. Rodzinna piecza zastępcza	14
2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	17
2.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych	19
3. SYTUACJA W OBSZARZE PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO	20
3.1. Charakterystyka miejsca realizacji Programu	20
3.2. Podmioty działające w Powiecie Świdnickim będące partnerami Programu	21
3.3. System pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim w latach 2012-2021	22
3.4. Podsumowanie i wnioski końcowe z przeprowadzonej analizy	30
4. ANALIZA SWOT SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚWIDNICKIM	33
5. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANE NA RZECZ ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ ...	36
5.1. Cel główny i cele szczegółowe	36
5.2. Działania i wskaźniki realizacji działań	36
5.3. Limit rodzin zastępczych zawodowych	41
6. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI	42
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	44
SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW	45
SŁOWNICZEK POJĘĆ	46
BIBLIOGRAFIA	47

WSTĘP

Rodzina stanowi podstawową komórkę życia społecznego, jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Rodzina stanowi model i normę dla wszystkich innych grup społecznych. To właśnie w niej dzieci zdobywają pierwsze doświadczenia, doznając swoich pierwszych odczuć emocjonalnych. Dzięki rodzicom, opiekunom dzieci przyswajają obowiązujące wzorce i zasady współżycia, a także utożsamiają się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie. Rodzina to nie tylko i wyłącznie środowisko wychowawcze, to także najbliższe człowiekowi środowisko życia, najbliższa mu grupa, która opiera się na miłości oraz stwarzaniu poczucia bezpieczeństwa, wzbogaca życie dziecka, zaspokaja podstawowe potrzeby biologiczne, psychiczne, materialne, dając swoim członkom zadowolenie i psychiczne oparcie. Rodzina jest podstawowym środowiskiem życia człowieka. Jej członkowie są dla dziecka pierwszym modelem ról społecznych oraz interakcji, jakie niesie ze sobą dorosłe życie. To właśnie ona buduje społeczeństwo, sprawia, że młodzi ludzie reprezentują takie a nie inne postawy, idee, cele życiowe. Rodzina wskazuje także na sposoby ich spełnienia. To właśnie rodzina kształtuje osobowość dziecka w największym stopniu oraz oddziałuje na jednostkę w sposób zamierzony, jak i niezamierzony. Dziecko na ogół jest silnie związane emocjonalnie z osobami wchodzącymi w skład naturalnego środowiska wychowawczego.

W rodzinach przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci konieczne są interwencje charakteryzujące się dużym profesjonalizmem i zaangażowaniem wszystkich osób, instytucji oraz organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie prowadzone jest za zgodą rodziny i z aktywnym jej udziałem, przy wykorzystaniu potencjałów i zasobów własnych.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecku przez rodziców – na poziomie powiatu – organizowana jest piecza zastępcza sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Do zadań powiatu należy zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Powiat realizuje swoje zadania zgodnie z opracowywanym cyklicznie programem. Podstawą opracowania *Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023 - 2025* są założenia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) zgodnie z art. 180 pkt 1 cytowanej ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej,

plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ustawa określa formy oraz zasady wspierania rodziny, która przeżywa trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz formy i zasady sprawowania pieczy zastępczej.

Program został przygotowany w oparciu o analizę sytuacji pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim oraz ewaluację Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2020-2022. Program określa kierunki działań w perspektywie 3-letniej oraz rekomendacje w zakresie prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej.

Perspektywa kilkuletniego rozwoju pieczy zastępczej w planowaniu pewnych działań oraz osiągnięciu standardów opieki nad dzieckiem, zakłada wieloetapowy proces podniesienia jakości oferowanego wsparcia. Uwzględnia działania profilaktyczne, mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom dla funkcjonowania rodziny lub wspieranie jej w rozwiązywaniu istniejących problemów. Rodzina, jako alternatywne dla wychowania dziecka środowisko zastępcze, staje się nie tylko środkiem, ale i nadrzędnym celem działania podmiotów wspierających.

Program został opracowany przez zespół powołany Zarządzeniem nr 128/2022 Starosty Świdnickiego z dnia 06.10.2022 roku. W składzie zespołu znaleźli się przedstawiciele wszystkich jednostek organizacyjnych powiatu, które realizują zadania w obszarze pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego.

Wyrażamy nadzieję, że zawarte w programie kierunki działań będą skutkowały rozwojem powiatowego systemu wsparcia oraz profesjonalizacją interwencji.

1. REALIZACJA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA POWIATU ŚWIDNICKIEGO NA LATA 2020-2022.

Celem głównym Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2020-2022 było zbudowanie do roku 2022 w pełni zabezpieczającego potrzeby Powiatu Świdnickiego i wysokojakościowego systemu pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu przewidziano w 3 celach szczegółowych:

- 1) Wzmocnienie podstaw organizacyjnych systemu pieczy zastępczej.
- 2) Profesjonalizacja rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 3) Upowszechnienie pozytywnych postaw i promowanie rodzicielstwa zastępczego.

Precyzyjnie wyznaczono kierunki działań oraz wskaźniki ich realizacji.

Nie wszystkie wskaźniki realizacji celów udało się osiągnąć. Były to trudne lata realizacji działań, wynikające z sytuacji pandemii Covid-19 i dużych ograniczeń z niej wynikających oraz problemów wynikających ze zmniejszającej się z roku na rok liczby osób, które chciałyby pełnić rolę rodzica zastępczego - tendencja ogólnokrajowa.

W ramach realizacji pierwszego z w.w. celów szczegółowych, znacznie przekroczono wskaźnik kadry pracującej z rodzicami i dziećmi, w szczególności koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówki Nasz Dom, PCPR, którzy podnieśli swoje kwalifikacje poprzez udział w kursach, szkoleniach, studiach podyplomowych, superwizji. Wskaźnik zaplanowano na poziomie 60%, natomiast został on osiągnięty na poziomie znacznie przekraczającym 90% w każdym roku realizacji programu. Kadra w.w. instytucji chętnie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe, była otwarta na nowe informacje, które na bieżąco wdrażała w codziennych działaniach.

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki osiągnięte przez poszczególne instytucje:

Rok	Nazwa instytucji	%	
2020	OIK	100%	93,75
	Placówka „Nasz Dom”	87,5%	
2021	OIK	100%	97%
	Placówka „Nasz Dom”	94%	
2022	OIK	100 %	93,5%
	Placówka „Nasz Dom”	87%	

W latach 2021-2022 pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Pomocy Społecznej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku wzięli udział, m.in. w następujących szkoleniach: "Przeprowadzanie czynności kontrolnych nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną i pieczę zastępczą", "Postępowanie administracyjne i wydawanie decyzji na gruncie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej", "Procedury interwencyjnego zabezpieczania dziecka", "Procedura odebrania dziecka zgodnie z orzeczeniem Sądu", "Świadczenia pieniężne rodziców biologicznych – windykacja", "Świat dotyku i dźwięku bez tajemnic. Efektywna pomoc niewidomym i niewidzącym – zwiększenie kompetencji i umiejętności otoczenia osób niepełnosprawnych".

W latach 2020 – 2022 - 8 rodzin wzięło udział w szkoleniu dla kandydatów na rodziny zastępcze: 5 rodzin z Powiatu Świdnickiego, 3 rodziny z Powiatu Chełmskiego. W 2020 roku przeprowadzone zostało szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową – przeszkolona została 1 rodzina. Planowane było przeszkolenie 10 rodzin zastępczych, ale mimo różnorodnych działań promujących rodzicielstwo zastępcze nie było osób chętnych do pełnienia tej funkcji.

Od stycznia 2019 r. do 31.12.2021 r. PCPR w Świdniku realizował projekt pt. „Motywacja – Rozwój – Niezależność” kierowany do wychowanków opuszczających instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą.

W ramach realizacji działania: spotkania realizatorów programu z podmiotami działającymi w obszarze rozwiązywania problemów dziecka i rodziny, w tym służby pomocy społecznej, oświaty, policji, sądownictwa, opieki zdrowotnej oraz organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia jakości współpracy, w maju 2022 roku OIK zorganizował spotkanie na temat sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Świdnickiego. Uczestniczyli w nim przedstawiciele OPS – Piaski, Trawniki, Rybczewice, PCPR, Dyrektor Placówki „Nasz Dom”, Kurator, Członek Zarządu Powiatu, pracownicy OIK. Podobne spotkania planowane były również w 2020 i 2021 r., ale ograniczenia pandemiczne spowodowały ograniczenia w ich realizacji.

Na terenie powiatu niestety nie powstał planowany w tym okresie rodzinny dom dziecka. Jest to inicjatywa bardzo potrzebna, ale niestety szczególnie trudna do realizacji ze względu na ograniczone możliwości lokalowe oraz brak osób, które mogłyby podjąć się prowadzenia takiej formy wsparcia. Działania w celu powstania rodzinnego domu dziecka będą kontynuowane w latach 2023-2025.

W ramach profesjonalizacji rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, wspierano rodziny zastępcze z terenu Powiatu Świdnickiego w zakresie pomocy psychologiczno-terapeutycznej, terapeutycznej, prawnej, psychoedukacyjnej. Planowano wsparcie tego typu dla 50% rodzin,

ale wskaźnik ten okazał się zbyt wysoki, ponieważ objęto wsparciem wszystkie rodziny, które tego potrzebowały. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze wsparcia w poszczególnych latach realizacji Programu:

ROK	Ogólna liczba rodzin	Liczba rodzin Korzystających	Procent
2020	76	29	38,16 %
2021	76	30	39,47 %
2022	69	24	34,78 %

Dzięki wprowadzeniu nowej formy współpracy z rodzinami zastępczymi - forma on-line - udało się zrealizować zaplanowane na lata 2020-2022 szkolenia oraz spotkania grupy wsparcia.

W latach 2020-2022 zostało przeprowadzonych 6 szkoleń podnoszących kompetencje rodzin zastępczych oraz zorganizowano 14 spotkań grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Dzięki zastosowaniu formy on-line, w spotkaniach mogły uczestniczyć rodziny, które na co dzień mają problem transportowy lub zdrowotny utrudniający udział w spotkaniach organizowanych w siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

W ramach realizacji trzeciego celu szczegółowego organizowano uroczystości związane z obchodami Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz inne działania promujące rodzicielstwo zastępcze. Poniżej wymieniono przedsięwzięcia organizowane w poszczególnych latach.

Rok	Nazwa akcji
2020	- 21.02.2020 r. Zorganizowana została zabawa karnawałowa dla dzieci z rodzin zastępczych. - Broszury informacyjne, aktualności dotyczące rodzin zastępczych umieszczone na stronie internetowej i facebooku.
2021	- W ramach akcji „Uśmiech dziecka” zebrane zostały upominki, które w styczniu 2021 r. przekazano dzieciom z rodzin zastępczych; - 01.06.2021 r. W radiu lubelskim wyemitowano reportaż z udziałem rodziny zastępczej Banaszek dotyczący rodzicielstwa zastępczego.

2022	<ul style="list-style-type: none"> - W ramach kolejnej akcji „Uśmiech dziecka” zebrane upominki w styczniu 2022 r. przekazano dzieciom z rodzin zastępczych. - W dniu 29.05.2022 r z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego i Dnia Dziecka zorganizowano dla dzieci i rodzin zastępczych ognisko w Lesie Rejkowizna w Świdniku. - Na terenie Ośrodka odbyły się 2 spotkania ze studentami UMCS promujące rodzicielstwo zastępcze i działalność Ośrodka.
------	---

W latach 2020-2022 przeprowadzonych zostało w sumie 7 akcji promujących rodzicielstwo zastępcze oraz 3 uroczystości związane z obchodami Dnia Rodzicielstwa Zastępczego:

- maj 2020 rok – został zorganizowany konkurs fotograficzny - laureatom konkursu wręczono nagrody.
- maj 2021 roku - został zorganizowany konkurs „Zwykły dzień w niezwykłej rodzinie”, w ramach konkursu rodziny mogły przygotować: film, piosenkę, wiersz, reportaż, scenkę. Nagrodzeni zostali wszyscy uczestnicy konkursu.
- maj 2022 roku – został zorganizowany konkurs plastyczny „Ja i moja rodzina”, wszyscy uczestnicy zostali nagrodzeni podczas uroczystego ogniska, zorganizowanego dla rodzin zastępczych w Lesie Rejkowizna.
- wrzesień 2022 roku – udział rodzin zastępczych z terenu Powiatu Świdnickiego w obchodach Dnia Rodzin zorganizowanym w Muzeum Wsi Lubelskiej przez Marszałka Województwa Lubelskiego.

W lutym 2020 r. zorganizowano zabawę karnawałową dla dzieci z rodzin zastępczych.

2. ORGANIZACJA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie: orzeczenia sądu; albo w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję / Straż Graniczną; albo na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z zaistniałą przemocą w rodzinie (art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) lub w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ponadto ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 112³ wprowadziła zapis, który stanowi, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić jedynie wówczas, gdy uprzednio stosowane inne środki przewidziane w art. 109 *zarządzenia sądu opiekuńczego w sytuacji zagrożenia dobra dziecka* § 2 pkt 1–4 oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka, chyba że konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Ponadto w art. 112³ § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy wprowadzono zapis, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa nie jest dopuszczalne.

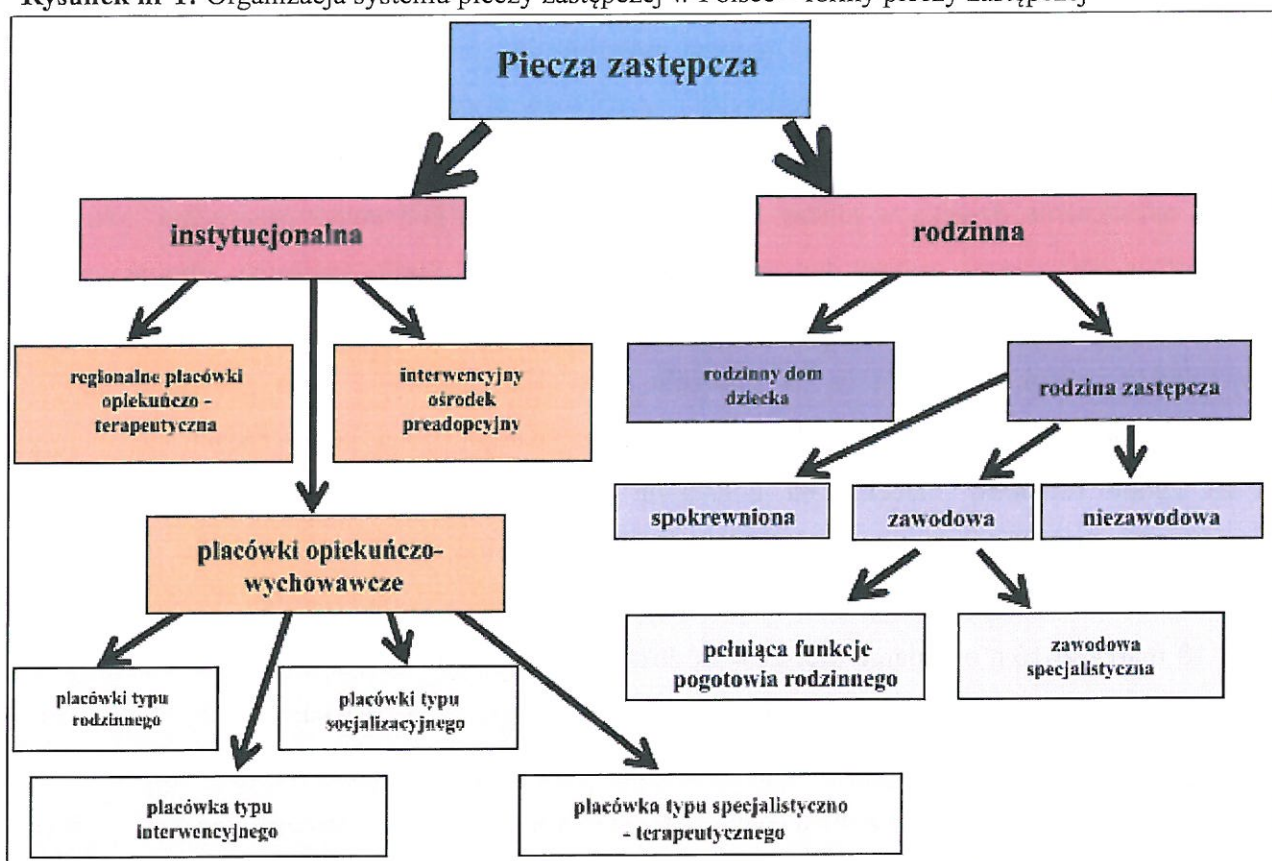
Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia przez nie pełnoletności lub do 25 roku życia za zgodą odpowiednio rodziny

zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej jeżeli uczy się: w szkole, w uczelni, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego, uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – art. 37 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną (rysunek 1).

Rysunek nr 1: Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce – formy pieczy zastępczej

Źródło: Opracowania własne

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje również kompetencje samorządu gminnego i powiatowego w zakresie realizacji zapisów ustawy. Tak więc praca z rodziną należy do zadań własnych gmin, natomiast organizacja pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu, a umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej jest ostatecznością, stosowaną po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko mogło powrócić pod opiekę rodziców.

W sytuacji, gdy jest to niemożliwe, prowadzone są działania pozwalające na przysposobienie dziecka lub przygotowanie go do samodzielnego i odpowiedzialnego życia poprzez zaspokojenie potrzeb bytowych, zdrowotnych, emocjonalnych, edukacyjnych, kulturalno-edukacyjnych.

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu w kontekście pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: (a) grup wsparcia, (b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) (uchylony)
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) (uchylony)
  - 11a) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;

- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, o których mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
  - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
  - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

2.1. Rodzinna piecza zastępcza.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Traktują małoletniego w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewniają dostęp do świadczeń zdrowotnych, umożliwiają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, zapewniają ochronę przed bezprawną ingerencją w jego życie prywatne, a także zaspokajają jego potrzeby emocjonalne (w tym, jeżeli sąd nie postanowi inaczej, poprzez zapewnienie kontaktu z rodziną biologiczną), bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne.

W realizowaniu tych zadań rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem pieczy zastępczej i organizatorem pieczy zastępczej. Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach: **(a) rodzina zastępcza lub (b) rodzinny dom dziecka.**

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

(a) rodzina zastępcza spokrewniona – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka; **(b) rodzina zastępcza niezawodowa** – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka; w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa); **(c) rodzina zastępcza zawodowa** – powstaje poprzez zawarcie z kandydatami umowy o pełnienie takiej funkcji, umowa zawierana jest na wniosek kandydatów / istniejącej rodziny niezawodowej, na okres co najmniej 4 lat. Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako: **(a) rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez policję lub straż graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie; **(b) rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, tj. niedostosowanych społecznie, małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest **rodzinny dom dziecka**. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Funkcja rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka mogą zostać powierzone osobom, które spełniają warunki określone w art. 42 Ustawy:

- 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:

- (a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz (b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: (a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, (b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, (c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- 8) nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (zawodowej, niezawodowej) lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka powinni posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, przy czym w przypadku rodzin zastępczych zawodowych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka szkolenia te mają formę rozszerzoną.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na swój wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe – w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, tj. w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu oraz w efekcie nieprzewidzianych trudności i zdarzeń losowych (art. 73 - 74 Ustawy).

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wsparcie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka realizowane jest przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej może pełnić wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub inny podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania (np. organizacja pozarządowa lub zespół ds. pieczy zastępczej w powiatowym centrum pomocy rodzinie). Do jego zadań należy m.in. nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizowanie dla nich szkoleń, czy badań psychologicznych, a także wspieranie już funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów

dziecka poprzez zapewnianie im szkoleń podnoszących kwalifikacje oraz pomocy (poradnictwo). Ponadto obowiązkiem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających (na podstawie art. 76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do jego zadań należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji ich zadań. Oznacza to, iż do jego obowiązków należy m.in. przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka planu pomocy dziecku; pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązywaniu wzajemnego kontaktu; zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci (w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej), a także zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Ponadto koordynator udziela wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej (na podstawie art. 77 i 79 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Pieczka zastępcza instytucjonalna realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- (a) typu socjalizacyjnego;
- (b) typu interwencyjnego;
- (c) typu specjalistyczno – terapeutycznego;
- (d) typu rodzinnego.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby. Podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, przysposobienia dziecka bądź umieszczenia w pieczy zastępczej. W placówce socjalizacyjnej są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia. W wyjątkowych przypadkach jest możliwe umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia, w szczególności gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka,

gdy przemawia za tym jego stan zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa. Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego następuje na podstawie orzeczenia sądu.

Placówka typu interwencyjnego w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia im opieki. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacjach, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące). Placówka interwencyjna może specjalizować się w opiece nad niemowlętami przygotowywanymi do adopcji.

Placówka **typu specjalistyczno-terapeutycznego** sprawuje opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, w szczególności legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, zapewnia dzieciom odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

W placówce **typu rodzinnego** wychowują się dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, w szczególności umożliwia ona wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków.

W **regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej** umieszczane są dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo - wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci.

W **interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym** umieszcza się dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Placówki zapewniają dzieciom zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań własnych samorządu województwa.

2.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych.

Zgodnie z art. 140 Ustawy osobie, która po osiągnięciu pełnoletności opuszcza pieczę zastępczą (rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą bądź regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, o ile jej umieszczenie w pieczy nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Udziela się jej również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia, a także zapewnia pomoc prawną i psychologiczną. Pomoc mogą uzyskać również osoby, których pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał ze względu na śmierć osób tworzących rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed ukończeniem przez nie 18 roku życia. Pomoc, o której mowa powyżej nie przysługuje, jeżeli osoba usamodzielniana przebywa w domu pomocy społecznej bądź też placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekle chorym, a także gdy otrzymuje ona już pomoc dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Pomoc dla osoby usamodzielnianej jest udzielana lub przyznawana na jej wniosek. Jej przyznanie lub odmowa następuje w drodze decyzji.

Osoba usamodzielniana chcąc uzyskać pomoc na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie oprócz złożenia wniosku musi również posiadać zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia określający w szczególności zakres jej współdziałania z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskiwaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez nią zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności. Musi on zostać zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Zmiany w indywidualnym programie usamodzielnienia mogą być dokonywane w przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej. Po zakończeniu jego realizacji osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem usamodzielnienia oraz kierownikiem PCPR dokonuje oceny końcowej procesu usamodzielnienia.

3. SYTUACJA W OBSZARZE PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO.

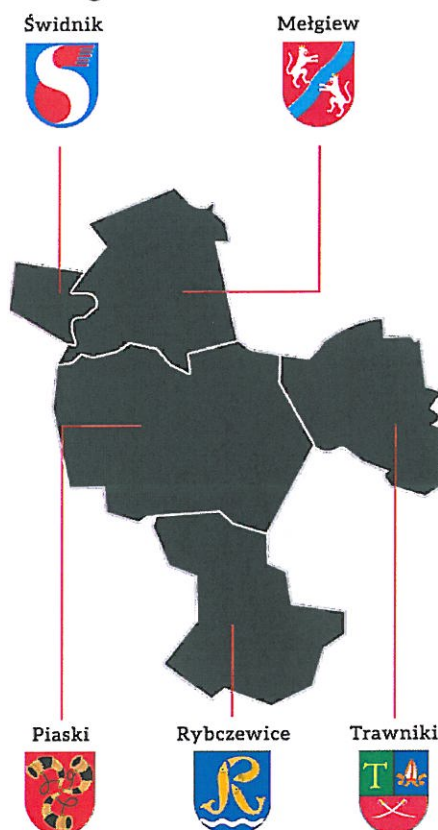
3.1. Charakterystyka miejsca realizacji Programu.

Powiat świdnicki liczy 5 jednostek administracyjnych szczebla podstawowego, w tym jedną gminę miejską: Świdnik, jedną miejsko-wiejską: Piaski oraz trzy gminy wiejskie: Mełgiew, Rybczewice i Trawniki.

Powiat stanowi powierzchnię 468,30 km². Ogólna liczba mieszkańców powiatu świdnickiego to 71 840, w tym kobiety – 37 304, mężczyźni – 34 536. Wśród ogólnej liczby mieszkańców 12 372 to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 42 257 w wieku produkcyjnym, a 17 211 w wieku poprodukcyjnym. Przyrost naturalny w powiecie świdnickim wynosi (-1,4), natomiast saldo migracji (-1,7) (źródło: dane Urzędu Statystycznego, stan na 31 grudzień 2019 r.).

Powiat świdnicki posiada atrakcyjne położenie w centralnej części województwa lubelskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, największego miasta we wschodniej Polsce, przy międzynarodowych trasach Warszawa – Kijów, Warszawa – Lwów oraz przy linii kolejowej. Powiat świdnicki posiada bardzo dobre naturalne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji – bogactwo przyrody, doliny rzek, czyste środowisko oraz liczne zabytki architektury.

Rysunek nr 2: Mapa Powiatu Świdnickiego

Źródło: <http://www.powiatswidnik.pl/powiat>

Na terenie Powiatu Świdnickiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, tj. Placówka Opieki nad Dzieckiem i Rodziną ”NASZ DOM” w Rybczewicach Drugich. Jest to placówka przeznaczona dla 14 dzieci, która posiada 4 miejsca interwencyjne oraz 10 miejsc socjalizacyjnych.

W 2021 r. Powiat Świdnicki zapewniał opiekę i wychowanie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych łącznie 37 dzieciom pochodzącym z terenu naszego Powiatu. Poza Powiatem Świdnickim przebywało w ciągu całego 2021 roku 27 dzieci.

W 2021 r. Powiat Świdnicki zabezpieczył opiekę i wychowanie 5 dzieciom pochodzącym z innych powiatów. Powiaty te – na mocy podpisanych porozumień – dokonały Powiatowi Świdnickiemu zwrotów poniesionych wydatków.

Na terenie Powiatu Świdnickiego w 2021 r. istniało 75 rodzin zastępczych (51 rodzin spokrewnionych, 18 rodzin niezawodowych, 6 rodzin zawodowych).

W rodzinach przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci konieczne są interwencje charakteryzujące się dużym profesjonalizmem i zaangażowaniem wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Na terenie powiatu świdnickiego pomoc dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci świadczona jest między innymi przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świdniku – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku, szkoły, ośrodki pomocy społecznej (tu: asystent rodziny), sądy (kurator sądowy), zespoły interdyscyplinarne, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, czy też szereg fundacji i stowarzyszeń zajmujących się statutowo problematyką dziecka i rodziny.

3.2. Podmioty działające w Powiecie Świdnickim będące partnerami *Programu*.

Realizatorem *Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023-2025* jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świdniku oraz Placówka Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną ”NASZ DOM” w Rybczewicach Drugich. Wykonanie postawionych założeń programowych będzie możliwe przy włączeniu i współpracy następujących podmiotów z terenu powiatu działających w obszarze rozwiązywania problemów dziecka i rodziny:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Świdniku,
- 2) Ośrodka Pomocy Społecznej w Trawnikach,
- 3) Ośrodka Pomocy Społecznej w Mełgwi,
- 4) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybczewicach,

- 5) Ośrodka Pomocy Społecznej w Piaskach,
- 6) Sądów powszechnych – sędziów i kuratorów,
- 7) Zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy,
- 8) Zespołów interdyscyplinarnych ds. dziecka i rodziny,
- 9) Komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 10) Starostwa Powiatowego w Świdniku – Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych,
- 11) Publicznych i Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- 12) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Świdniku,
- 13) Poradni specjalistycznych,
- 14) Przedszkoli, żłobków i ich oddziałów,
- 15) Szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych,
- 16) Specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych,
- 17) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdniku i Mełgwi,
- 18) Powiatowego Urząd Pracy w Świdniku,
- 19) Państwowych służb – Policji,
- 20) Stowarzyszeń i fundacji,
- 21) Kościołów i związków wyznaniowych,
- 22) Lokalnych liderów,
- 23) Środowiska lokalnego.

3.3. System pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim w latach 2012-2021.

Pieczą zastępczą jest przejściową formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W rodzinach zastępczych bądź w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim powierzone zostały Ośrodkowi Interwencji Kryzysowej w Świdniku. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnia trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy prowadzą pracę z rodzinami zastępczymi.

Do zakresu działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz innych podmiotów.

Na terenie Powiatu Świdnickiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza łącząca zadania placówki typu socjalizacyjnego i interwencyjnego tj. Placówka Opieki

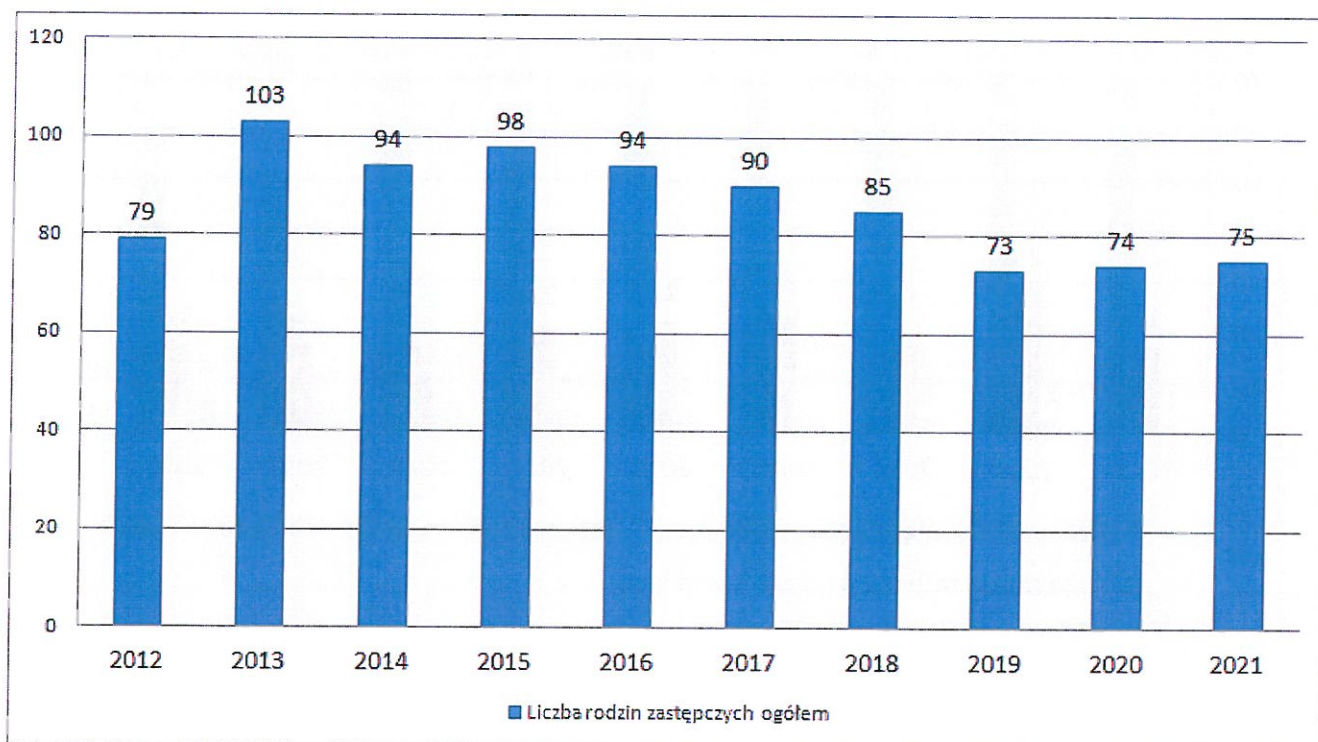
nad Dzieckiem i Rodziną "NASZ DOM" w Rybczewicach Drugich. Jest to placówka przeznaczona dla 14 dzieci, która posiada 10 miejsc socjalizacyjnych oraz 4 miejsca interwencyjne.

W 2021 r. zapewniono opiekę i wychowanie w formie rodzinnej pieczy zastępczej 101 dzieciom pochodzącym z terenu naszego powiatu i 1 małoletniemu cudzoziemcowi, w 2020 r. - 112 dzieciom pochodzącym z terenu naszego powiatu i 1 małoletniemu cudzoziemcowi. W 2019 r. zapewniono opiekę i wychowanie w formie rodzinnej pieczy zastępczej 108 dzieciom pochodzącym z terenu naszego powiatu i 1 małoletniemu cudzoziemcowi.

W rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Świdnickiego w 2021 r. przebywało 109 dzieci, w 2020 r. było w nich 112 dzieci. W rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Świdnickiego w 2019 r. przebywało 112 dzieci. W rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 r. poza Powiatem Świdnickim przebywało 17 dzieci, w 2020 r. – 18 dzieci, a w 2019 r. – 18 dzieci.

Zestawienie ilustrujące ilość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego przedstawia wykres nr 1.

Wykres nr 1: Liczba rodzin zastępczych ogółem funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2012-2021

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

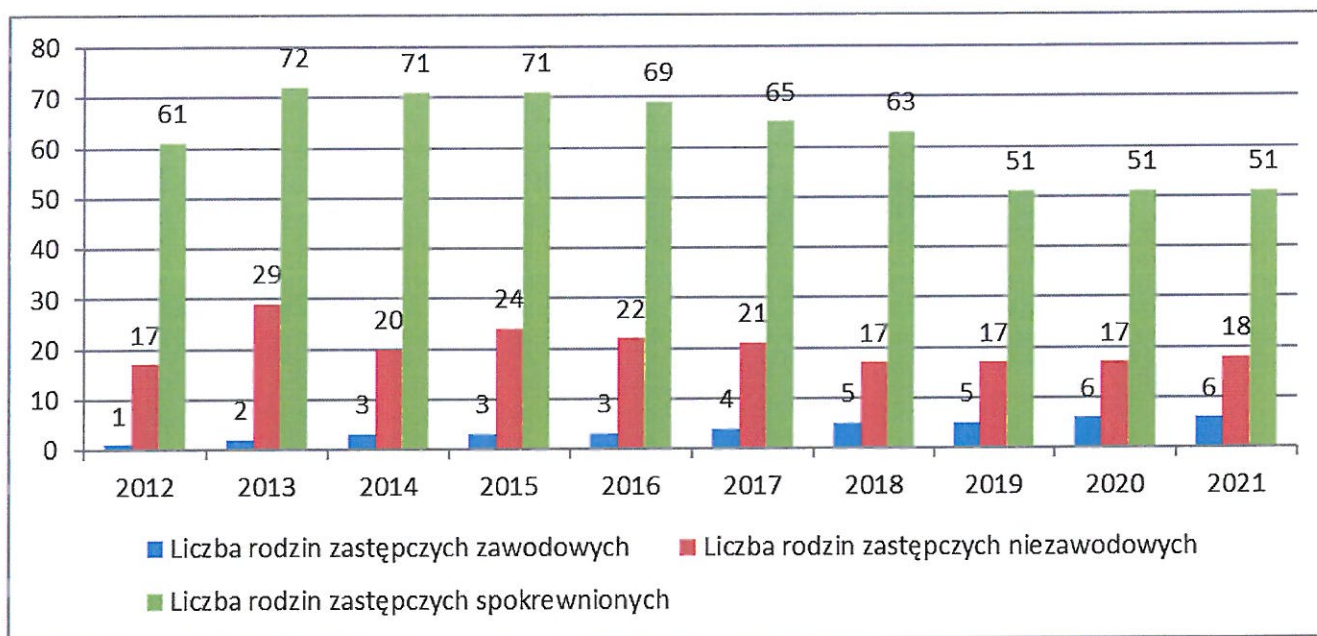
Z powiatami, w których przebywały dzieci tj. Lubelskim Grodzkim, Lubelskim Ziemskim, Mieleckim, Leskim, Puławskim, Radomskim, Kraśnickim, Łęczyńskim, Jarosławskim, Grodziskim, Chełmskim, Otwockim, Białostockim, Kłodzkim, Krasnostawskim, Tomaszowskim i Miastem Elbląg - zawarto stosowne porozumienia regulujące warunki pobytu i wysokość wydatków.

Na koniec 2021 r. Powiat Świdnicki zabezpieczał opiekę i wychowanie 30 dzieciom pochodzącym z innych powiatów. Powiaty te – na mocy podpisanych porozumień – dokonywały Powiatowi Świdnickiemu zwrotów poniesionych wydatków.

Na terenie Powiatu Świdnickiego w 2021 r. funkcjonowało 75 rodzin zastępczych, z czego: 51 rodzin spokrewnionych, 18 rodzin niezawodowych, 6 rodzin zawodowych, natomiast w 2020 r. istniało 74 rodziny zastępcze: 51 rodzin spokrewnionych, 17 rodzin niezawodowych, 6 rodzin zawodowych. Na terenie Powiatu Świdnickiego w 2019 r. funkcjonowały 73 rodziny zastępcze, z czego: 51 rodzin spokrewnionych, 17 rodzin niezawodowych, 5 rodzin zawodowych (w tym 1 o charakterze pogotowia rodzinnego).

Liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2012 – 2021 z podziałem na rodzaj przedstawia wykres nr 2.

Wykres nr 2: Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego ze względu na ich rodzaj w latach 2012 – 2021

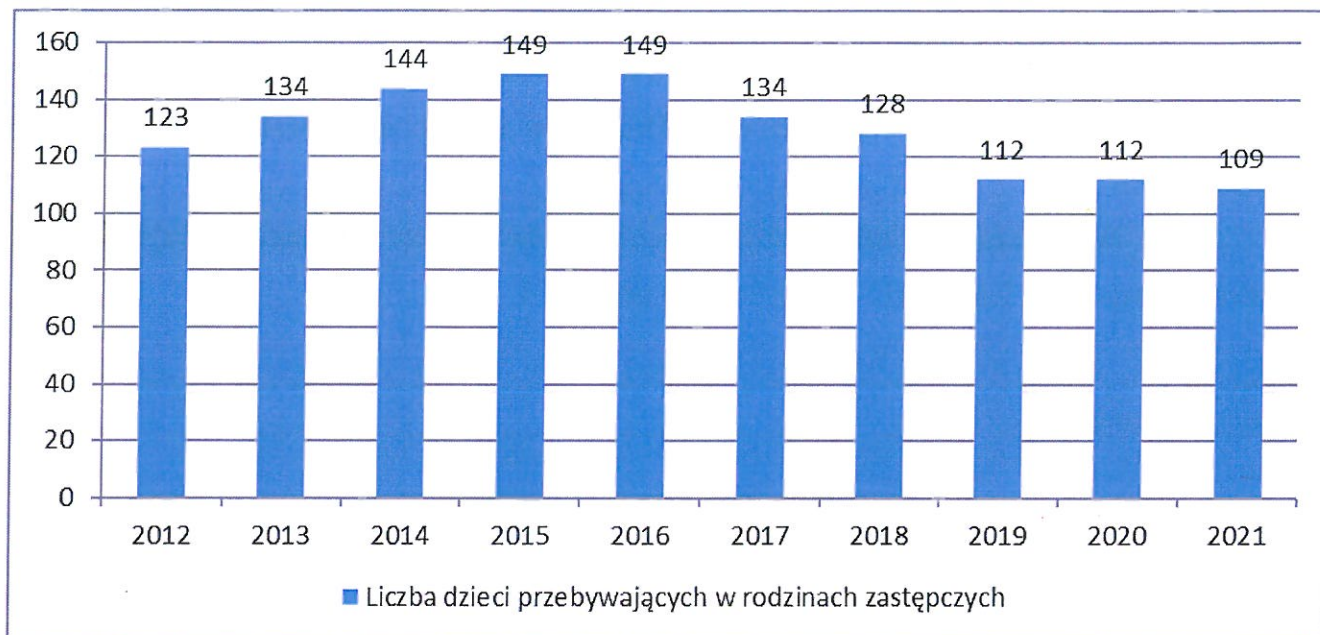

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Liczbę dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2012–2021 przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3: Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2012 – 2021

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Wysokość wydatków poniesionych przez powiat na opiekę i wychowanie dzieci pochodzących z terenu Powiatu Świdnickiego w rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r. wyniosła **1 068 638,41 zł**, w 2020 r. wyniosła **1 013 304,18 zł**, zaś w 2021 r. - **927 620,18 zł**.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy współfinansują pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej (art. 176 ust. 5), z tego tytułu do budżetu powiatu wpłynęło w 2019 r. - **384 885,63 zł**, w 2020 r. - **389 678,72 zł**, natomiast w 2021 r. dochód ten wyniósł **427 263,24 zł**.

Wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r. wyniosła **70 011,57 zł**, w tym: pomoc na zagospodarowanie: 3 154,00 zł; pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 51 039,57 zł oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie: 20 818,00 zł.

Wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w 2020 r. wyniosła **73 441,16 zł**, w tym: pomoc na zagospodarowanie: 4 731,00 zł; pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 58 301,16 zł oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie: 10 409,00 zł.

Łączna wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 r. wyniosła **118 023,22 zł**, w tym: pomoc na zagospodarowanie: 4 967,00 zł; pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 109 586,22 zł; pomoc pieniężna na usamodzielnienie: 3 470,00 zł.

W 2021 r. Powiat Świdnicki zapewniał opiekę i wychowanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 37 dzieciom pochodzącym z terenu naszego Powiatu. Poza Powiatem Świdnickim przebywało w ciągu całego 2021 roku 27 dzieci. W Placówce Opieki nad Dzieckiem i Rodziną "NASZ DOM" w Rybczewicach Drugich w 2021 r. przebywało łącznie 16 dzieci (narastająco).

Dane statystyczne dotyczące pobytu wychowanków z terenu powiatu w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012 - 2021 ilustruje tabela nr 1.

Tabela nr 1: Wychowankowie z terenu Powiatu Świdnickiego umieszczeni w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012 - 2021

Dotyczy:	Rok									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Umieszczeni w placówce po raz pierwszy	9	5	4	9	10	25	6	3	5	9
Opuszczający placówki	13	8	11	7	11	13	4	7	14	10
Przebywający w placówkach ogółem:	63	55	50	46	48	64	62	46	43	37

Źródło: Opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Z danych będących w posiadaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku wynika, że najliczniejszą grupę wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej stanowi młodzież w wieku 14 - 17 lat (37,84 %), następnie stanowią wychowankowie w wieku 7 - 13 lat (29,73 %) oraz dzieci w wieku 18 - 25 lat (27,03 %) – co zostało ukazane w tabeli nr 2.

Tabela nr 2: Dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej w podziale na wiek w 2021 r.

Wiek wychowanka	Placówka socjalizacyjna	Placówka interwencyjna	Placówka rodzinna	Razem	%
poniżej 1 roku	-	-	-	-	0,00
od 1 roku do 3 lat	-	-	-	-	0,00
4-6 lat	1	1	-	2	5,40
7-13 lat	7	4	-	11	29,73
14-17 lat	8	5	1	14	37,84
18-25 lat	10	-	-	10	27,03
razem:	26	10	1	37	100

Źródło: Opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Z powiatami, w których przebywają dzieci z terenu Powiatu Świdnickiego zawarto stosowne porozumienia regulujące warunki pobytu i wysokość wydatków na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. na ten cel wydano **1 656 569,25 zł**, w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. na ten cel wydano **1 589 156,44 zł**, zaś w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. - **1 205 503,18 zł**.

Liczbę dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w poszczególnych powiatach w 2021 r. wraz z wyszczególnieniem nazwy, rodzaju placówki oraz jednostkowego kosztu pobytu wychowanka ilustruje tabela nr 3.

Tabela nr 3: Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w poszczególnych powiatach w 2021 r. wraz z wyszczególnieniem nazwy, rodzaju placówki oraz jednostkowego kosztu pobytu wychowanka

Nazwa Powiatu	Nazwa placówki i jej rodzaj	Miesięczny koszt	Liczba dzieci w placówce
Biłgorajski	Wioska Dziecięca <i>SOS</i> w Biłgoraju – placówka rodzinna	3 600,00 zł	1
Lubelski Grodzki	Centrum Administracyjne <i>Pogodny Dom</i> w Lublinie:		
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka I – ul. Pogodna 31, Lublin;	4 525,46 zł	2
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II – ul. Pogodna 31, Lublin;	4 595,12 zł	2
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III – ul. Pogodna 31, Lublin;	4 793,59 zł	2
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV – ul. Pogodna 31, Lublin;	5 101,74 zł	4
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka V – ul. Pogodna 31, Lublin;	4 502,79 zł	1
	● Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka VI – ul. Pogodna 31, Lublin.	5 228,25 zł	2
Lubelski Grodzki	Centrum Administracyjne <i>im. E. SZ. Zarembiny</i> w Lublinie – placówka socjalizacyjna:		
	● Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12	6 770,42 zł	1
	● Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21	5 746,70 zł	2
	● Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73	6 608,15 zł	5
Lubelski Grodzki	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 w Lublinie	5 473,81 zł	1
Lubelski Ziemski	Dom Dziecka "Nowy Dom" w Woli Gałęzowskiej	5 473,81 zł	1
	Dom Dziecka „Oficyna” w Woli Gałęzowskiej	5 282,00 zł	2
Powiat Włodawski	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza we Włodawie	4 155,29 zł	1
Razem:			27

Źródło: Opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Całkowity koszt pobytu dzieci pochodzących z terenu Powiatu Świdnickiego przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2019 r. wyniósł **2 311 332,43 zł**, w 2020 r. wyniósł **2 283 526,44 zł**, zaś w 2021 r. - **2 024 543,18 zł**.

Zgodnie z zapisami art. 176 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej gminy współfinansują pobyt dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, z tego tytułu do budżetu powiatu w 2019 r. wpłynęło **465 798,03 zł**, w 2020 r. wpłynęło **560 763,66 zł**, natomiast w 2021 r. dochód ten wyniósł **492 230,14 zł**.

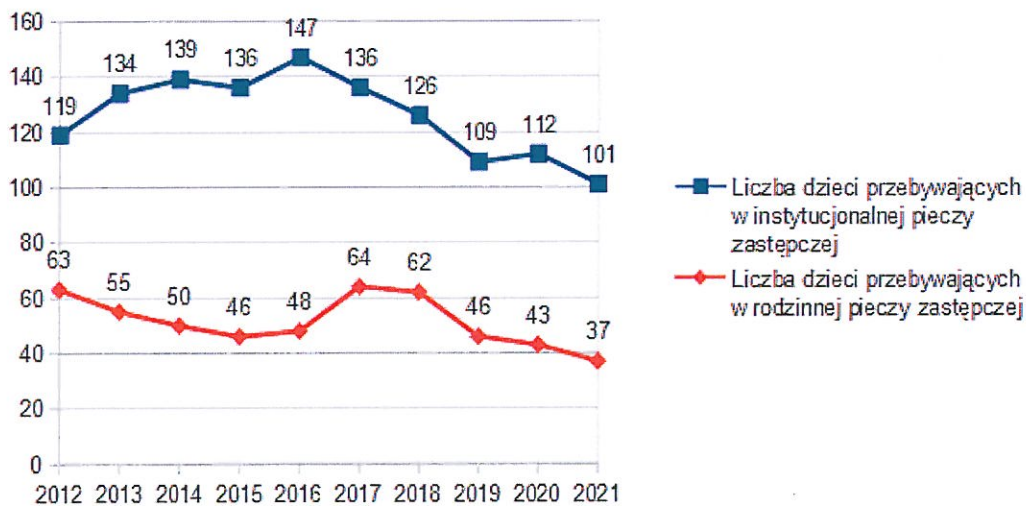
Wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2019 r. wyniosła **81 354,16 zł**, w tym: pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 45 082,16 zł, pomoc na zagospodarowanie: 1 577,00 zł oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie: 34 695,00 zł - łącznie udzielono pomocy 11 wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2020 r. wyniosła **49 615,59 zł**, w tym: pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 34 160,59 zł, pomoc na zagospodarowanie: 1 577,00 zł oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie: 13 878,00 zł – łącznie udzielono pomocy 12 wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2021 r. wysokość pomocy udzielanej usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych wyniosła **57 693,12 zł**, w tym: pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: 49 454,12 zł; pomoc na zagospodarowanie: 8 239,00 zł – razem udzielono pomocy 13 wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Porównanie liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej pieczy zastępczej ilustruje wykres nr 4.

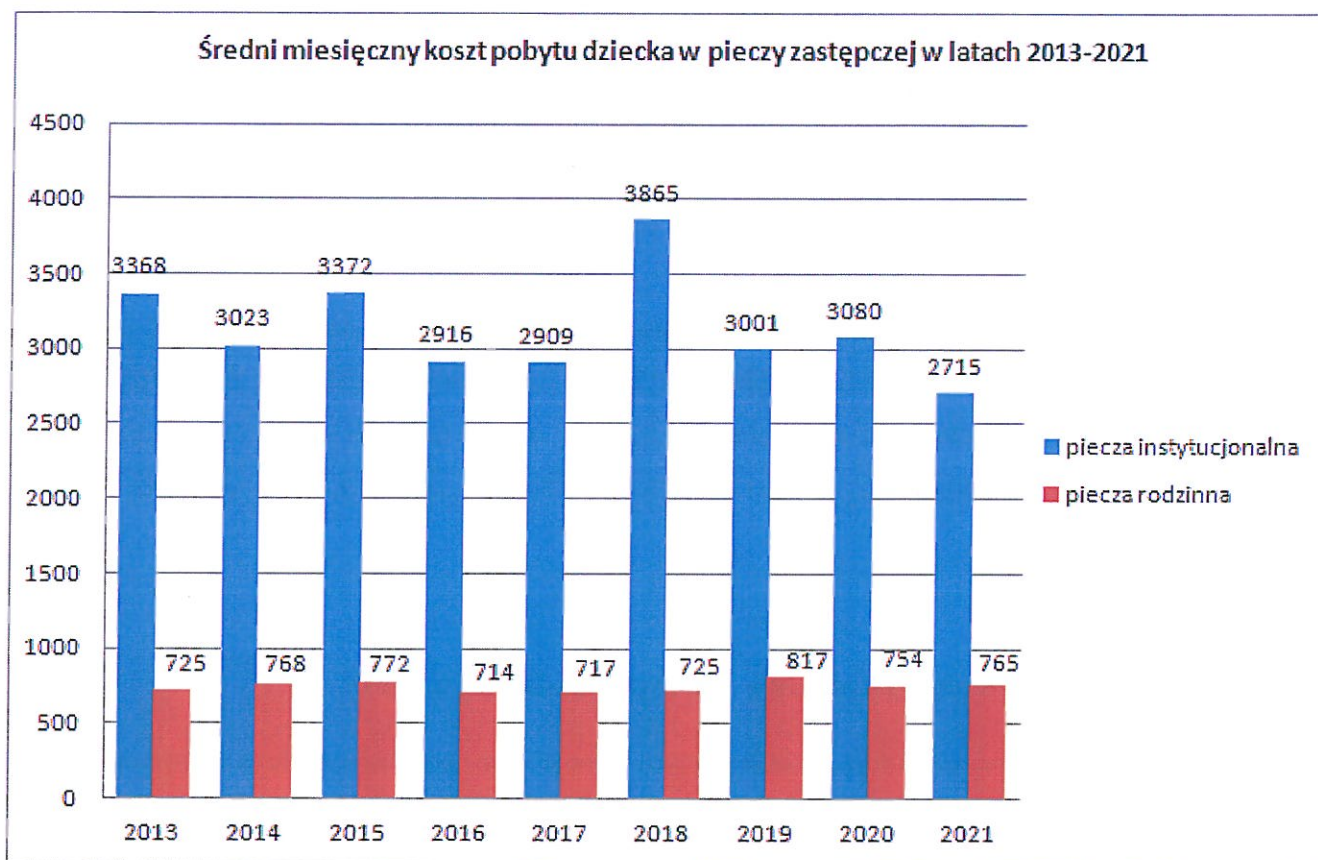
Wykres nr 4: Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Świdnickiego przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012–2021

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Średni koszt utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej jest znacznie niższy, niż koszt pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, dlatego też ze względów ekonomicznych powiat powinien rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych oraz utworzenie rodzinnego domu dziecka. Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w pieczy zastępczej w rozbiu na lata 2013–2021 został przedstawiony na wykresie nr 5.

Wykres nr 5: Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w pieczy zastępczej w latach 2013–2021 w zależności od rodzaju pieczy zastępczej

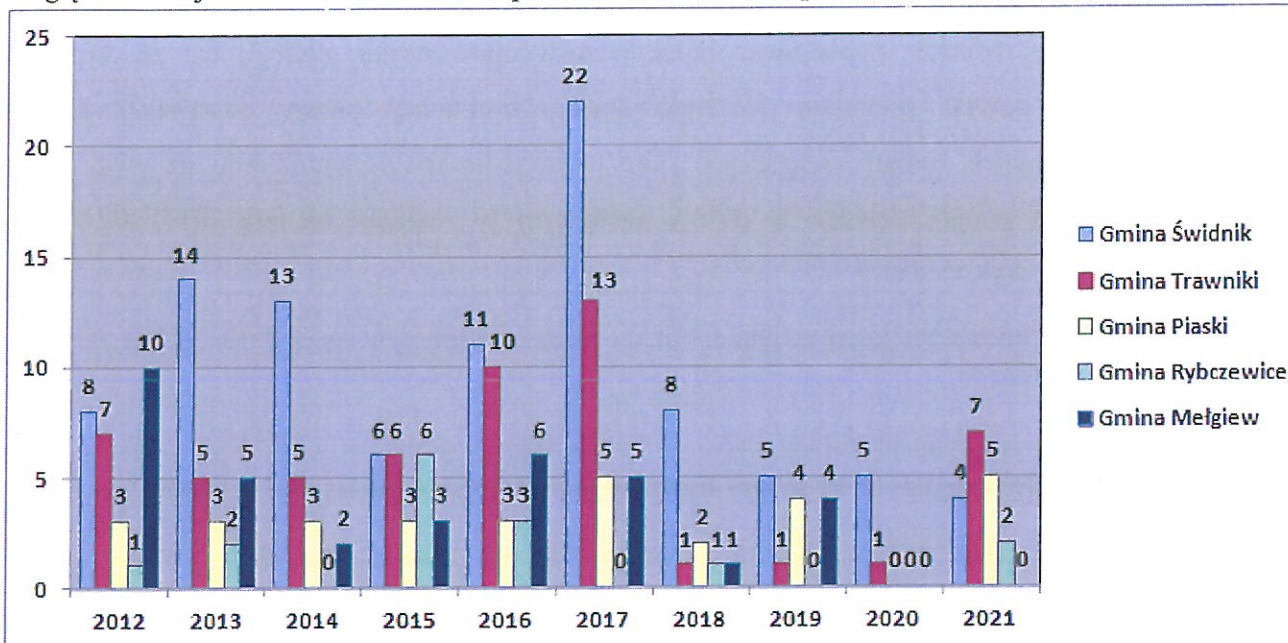

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Najwięcej dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej w okresie od 2012 r. do 2021 r. (łącznie) pochodzi z terenu gminy Świdnik – 96 dzieci (41,03%), następnie z gminy Trawniki – 56 dzieci (23,93%), gminy Mełgiew – 36 dzieci (15,38%), gminy Piaski – 31 dzieci (13,25%), najmniej z gminy Rybczewice tj. 15 dzieci (6,41%).

Liczbę dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej w poszczególnych latach ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy ilustruje wykres 6.

Wykres nr 6: Liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej w latach 2012–2021, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej

Źródło: Dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Przeprowadzone w obrębie niniejszego *Programu* analizy wskazują na konieczność podjęcia przez Realizatorów działań mających na celu nie tylko rozwój i profesjonalizację rodzinnej pieczy zastępczej, ale również dokonywanie zmian i ulepszeń w jej formach instytucjonalnych oraz wypracowania takiego systemu, który odpowiadałby w pełni na zidentyfikowane potrzeby w tym zakresie.

3.4. Podsumowanie i wnioski końcowe z przeprowadzonej analizy.

Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji: powiatowego centrum pomocy rodzinie, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, ośrodków pomocy społecznej, sądu rodzinnego i nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkół, przedszkoli, rodzinnych form opieki zastępczej, policji, poradni psychologiczno-pedagogicznych, oraz innych instytucji zajmujących się statutowo pomocą dziecku i rodzinie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Bardzo ważną formą opieki nad dzieckiem, gdy nie może jej sprawować rodzina naturalna jest rodzicielstwo zastępcze. Negatywne i traumatyczne doświadczenia dzieci wyniesione z rodziny pochodzenia niezwykle intensywnie wpływają na codzienność dziecka i nowych opiekunów. Istotne w pracy z tą grupą dzieci, jest podjęcie działań zmierzających do odbudowy relacji z innymi, odbudowy poczucia bezpieczeństwa oraz zaufania do osób dorosłych. Wychowywanie się w ciepłej, rodzinnej atmosferze, wypełnionej miłością i poczuciem bezpieczeństwa

– to bezwzględne prawo każdego dziecka. Praca z dziećmi pozbawionymi rodziny naturalnej to szczególne wyzwanie wymagające wsparcia i pomocy służb odpowiedzialnych za pieczę zastępczą. Doświadczenie w pracy z rodzinami zastępczymi utwierdza Realizatorów *Programu* w przekonaniu, że jest to najlepsza forma pomocy dziecku, którego rodzice z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim opieki.

Powiat organizuje szereg działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej poprzez: organizowanie lokalnych akcji promujących rodzicielstwo zastępcze (audycje radiowe); organizowanie profesjonalnych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz kandydatów deklarujących chęć prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Opiekę psychologiczno – pedagogiczną oraz wszechstronne wsparcie rodzinom zapewnia Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Ośrodek zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę: psychologów w tym psycholog dziecięcy, pedagog, terapeuta, pracownik socjalny, prawnik oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. OIK oferuje rodzinom zastępczym wsparcie i terapię skierowaną do dorosłych, jak i do dzieci i młodzieży, pełną diagnozę oraz plan pomocy dziecku.

Pracownicy Ośrodka opracowują i realizują szereg specjalistycznych szkoleń podnoszących kompetencje rodzin zastępczych. Propozycja szkoleń dla opiekunów zastępczych jest szeroka, szkolenia dopasowane są do aktualnych potrzeb.

OIK stara się chronić zawodowych rodziców zastępczych przed wypaleniem zawodowym, poprzez cykliczne spotkania grupy wsparcia, pomoc prawną, psychologiczno–pedagogiczną oraz stałe wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ponieważ rodzina zastępcza jest opieką tymczasową, ORPZ dba o to, aby dzieci miały stały kontakt z rodzicami biologicznymi, tak aby więzi emocjonalne były podtrzymywane oraz aby dzieci zawsze miały szansę powrotu do rodziny pochodzenia. Z uwagi na fakt, iż pracę z rodziną pochodzenia prowadzą ośrodki pomocy społecznej, nie bez znaczenia pozostaje zsynchronizowanie części zadań na poziomie powiatu i gminy.

Wszystkie rodzinne formy pieczy zastępczej stwarzają możliwość nawiązania bliższych więzi emocjonalnych, kompensujących deficyty rozwojowe dzieci, dają możliwość właściwego przygotowania do przyszłego samodzielnego dorosłego życia jednostki w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej. Kluczową rolę w pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej stanowi podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących z rodziną i dzieckiem.

Prawidłowo zorganizowana instytucjonalna piecza zastępcza umożliwia świadczenie wysoko wyspecjalizowanej pracy pedagogiczno-opiekuńczej, psychologicznej oraz terapeutycznej adresowanej do grupy odbiorców wymagających indywidualnego traktowania.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023-2025

W pracy z dzieckiem podkreślana jest jego wyjątkowa rola oraz wkład w życie społeczne. Bardzo ważnym czynnikiem stanowiącym bazę do prawidłowo świadczonej pracy specjalistów względem wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest pobudzanie ich własnej aktywności.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023-2025 wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację dotychczasowych działań uznanych za potrzebne i wartościowe. *Program* wskazuje również kierunki zmian prowadzonych działań, rozszerzając ofertę lub wprowadzając modyfikację w celu podniesienia ich efektywności.

4. ANALIZA SWOT SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚWIDNICKIM.

SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S (z ang. *Strengths*) – **mocne strony**: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- W (z ang. *Weaknesses*) – **słabe strony**: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę;
- O (z ang. *Opportunities*) – **szanse**: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- T (z ang. *Threats*) – **zagrożenia**: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji.

W poniższej rozbudowanej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu pieczy zastępczej funkcjonującego na terenie Powiatu Świdnickiego.

Tabela nr 4: Analiza SWOT systemu pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim

Mocne strony

- placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi;
- dobrze zorganizowany system wsparcia świadczony przez ORPZ, w szczególności aktywni koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej;
- profesjonalna wykwalifikowana kadra instytucji pieczy zastępczej;
- superwizja pracowników;
- nieumieszczanie dzieci poniżej 10 r.ż. w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- nierozdzielanie rodzeństwa;
- profesjonalny system szkoleń kandydatów na rodziców zastępczych;
- bezpłatne poradnictwo specjalistyczne;
- upowszechnienie *dobrych praktyk* w przedmiotowym zakresie;
- indywidualizacja pracy koordynatorów - sposób pracy dostosowany do potrzeb rodziny;
- dobra współpraca PCPR w Świdniku z OIK w Świdniku oraz Placówką Opieki nad Dzieckiem i Rodziną NASZ DOM w Rybczewicach Drugich w zakresie problematyki pieczy zastępczej;
- funkcjonowanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych;
- liczne akcje promujące rodzicielstwo zastępcze (ulotki, broszury informacyjne, bale, konkursy, imprezy);
- profesjonalna diagnoza motywacji kandydatów na rodziny zastępcze skutkująca właściwym wyborem osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- duża motywacja wśród pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Słabe strony

- niewystarczająca liczba rodzin zastępczych;
- brak kandydatów na rodziny zastępczej;
- brak miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- placówka opiekuńczo-wychowawcza ulokowana z dala od instytucji i organizacji pomocowych (szpitale, poradnie specjalistyczne, terapeuci, wolontariusze, instytucje kultury);
- niskie wynagrodzenie wykwalifikowanej kadry instytucji pieczy zastępczej;
- problemy w relacjach rodziców zastępczych z rodzinami biologicznymi wychowanków;
  - niska świadomość społeczna o potrzebach i możliwościach w rodzicielstwie zastępczym;
  - niechęć części rodzin zastępczych do korzystania z poradnictwa specjalistycznego;
  - niewystarczająca liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
  - ograniczone środki na zatrudnienie dodatkowej wykwalifikowanej kadry specjalistów do realizacji zadań w ramach systemu pieczy zastępczej;
  - niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych;
  - brak rodzin zawodowych specjalistycznych;
  - brak organizacji pozarządowych wspierających rodzinną pieczę zastępczą na terenie Powiatu Świdnickiego;
  - brak działającego na rzecz pieczy zastępczej wolontariatu;
  - brak Rodzinnego Domu Dziecka;
  - brak mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków;
  - rezygnacja rodziców zastępczych z opieki nad dzieckiem w sytuacji pojawiających się trudności wychowawczych;
  - sporadyczne kontakty z sędziami i kuratorami;
  - rzadkie spotkania ewaluacyjne przedstawicieli całego systemu pieczy zastępczej omawiające aktualną sytuację.

Szanse

- dalszy rozwój form wsparcia dla rodzin biologicznych;
- budowanie systemu pieczy zastępczej opartego na rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- prowadzenie kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze;
- duży potencjał III sektora (organizacje pozarządowe) w zakresie wspierania rodziny, wykorzystanie wolontariatu;
- budowanie *ponad resortowej* sieci współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę;
- zwiększenie dostępności udziału w projektach profilaktycznych skierowanych do rodzin zastępczych;
- korzystanie z doświadczeń i dobrych praktyk innych instytucji;
- szybkie reagowanie na pojawiające się trudności w pracy wychowawczej (opiekunów, wychowawców).

Zagrożenia

- brak możliwości umieszczenia w pieczy zastępczej dzieci wymagających opieki ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc;
- nagłośnienie przez media negatywnych aspektów funkcjonowania niektórych rodzin zastępczych wpływająca na nieprzyjazny wizerunek rodzicielstwa zastępczego;
- przedłużające się postępowania sądowe w sprawach dotyczących dzieci;
- niejednolite standardy pracy w gminach / powiatach / województwie w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz brak zsynchronizowania podejmowanych działań;
- niska efektywność pracy z rodziną biologiczną skutkująca niewielką liczbą dzieci powracających do rodzin biologicznych;
- niski poziom zainteresowania rodzin biologicznych korzystaniem z poradnictwa specjalistycznego;
- niewystarczająca współpraca instytucji i środowisk wspierających rodzinę;
- większa koncentracja w pracy z rodziną na jej deficytach niż na jej zasobach;
- duża rotacja pracowników instytucji wsparcia rodziny i pieczy zastępczej;
- trudności w pozyskiwaniu nowych pracowników;
- postępująca demoralizacja coraz młodszych dzieci.

5. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANE NA RZECZ ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.

5.1. Cel główny i cele szczegółowe.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023–2025 wyznacza kierunki rozwoju rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim. Służy usystematyzowaniu oraz ukierunkowaniu działań, jak również ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonych inicjatyw na rzecz rozwoju pieczy zastępczej na terenie całego powiatu. Każde podejmowane przedsięwzięcie musi mieć wyznaczony cel, stanowiący podstawę do działania, dlatego wyznaczony został cel główny *Programu* oraz jego cele szczegółowe.

Celem głównym opisanych w ramach dokumentu działań będzie:

Usprawnienie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim do roku 2025 r.

Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji 3 celów szczegółowych, które zostały sformułowane w następujący sposób:

- **Zmiany w organizacji systemu w pieczy zastępczej w kierunku rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej**
- **Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin zastępczych sprawujących opiekę nad dziećmi ze szczególnymi potrzebami**
- **Upowszechnienie pozytywnych postaw i promowanie rodzicielstwa zastępczego**

5.2. Działania i wskaźniki realizacji działań

Realizacja celu głównego i celów szczegółowych możliwa będzie dzięki precyzyjnie wyznaczonym kierunkom działań.

W procesie tworzenia *Programu* istotną rolę, obok procedur związanych z budową listy celów oraz kierunków działań, odgrywa również wprowadzenie kontroli ich realizacji. Zestaw wskaźników oceniających stanowi więc ważny element wzmacniający realizację prezentowanych założeń. Zaproponowany w opracowaniu system wskaźników oceny wraz z przyporządkowanymi im wartościami normatywnymi prowadzi do wypracowania metody monitorowania i ewaluacji realizacji celów i zadań szczegółowych *Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023–2025*. Kierunki działania oraz wskaźniki ich realizacji zostały przedstawione w poniższej tabeli.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Zmiany w organizacji systemu w pieczy zastępczej w kierunku rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej

Lp.	Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja 2023-2025	Źródło finansowania
1.	Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia rodzinnego domu dziecka	ORPZ	na bieżąco	budżet ORPZ
2.	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 42 ust 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej	ORPZ	zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ
3.	Organizacja i prowadzenie szkoleń oraz zapewnienie badań psychologicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w tym pełniących funkcję zawodowych rodzin zastępczych	ORPZ	zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ
4.	Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry pracującej z rodzicami i dziećmi, w szczególności koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówki NASZ DOM, PCPR oraz przeciwdziałanie ich wypaleniu zawodowemu (kursy, szkolenia, studia podyplomowe, superwizja)	ORPZ, PONDİR, PCPR, organizatorzy szkoleń	na bieżąco	budżet ORPZ, PCPR, PONDİR, budżety organizatorów szkoleń/kursów

5.	Utworzenie rodzinnego domu dziecka	ORPZ, PCPR	2024/2025 r.	budżet PCPR, ORPZ
6.	Finansowanie świadczeń pieniężnych fakultatywnych i obowiązkowych dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe	PCPR	na bieżąco	budżet PCPR
7.	Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie	PCPR	zgodnie z potrzebami	budżet PCPR
8.	Organizowanie spotkań realizatorów programu z podmiotami działającymi w obszarze rozwiązywania problemów dziecka i rodziny, w tym służb pomocy społecznej, oświaty, policji, sądownictwa, opieki zdrowotnej oraz organizacjami pozarządowymi.	PCPR, ORPZ, PONDİR	raz w roku oraz zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ, PCPR, PONDİR, budżety instytucji współpracujących
9.	Realizacja projektów na rzecz kompleksowych działań w zakresie rozwoju systemu wsparcia rodziny oraz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej	PCPR, ORPZ, PONDİR	zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ, PCPR, PONDİR, fundusze zewnętrzne, w tym UE

CEL SZCZEGÓŁOWY: Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin zastępczych sprawujących opiekę nad dziećmi ze szczególnymi potrzebami

Lp.	Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja 2023-2025	Źródło finansowania
1.	Zapewnianie rodzinom zastępczym, w których wychowują się dzieci ze szczególnymi potrzebami systematycznych szkoleń i specjalistycznego wsparcia, stałej opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz realizacja zadań, o których mowa w art. 77.3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r.	ORPZ	na bieżąco	budżet ORPZ

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023-2025

	o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej			
2.	Opieka psychologiczno-pedagogiczna oraz wszechstronne wsparcie dla rodzin zastępczych ze szczególnymi potrzebami	ORPZ	na bieżąco oraz zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ
3.	Organizacja spotkań dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, diagnoza sytuacji oraz opracowywanie planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	ORPZ, PONDİR	zgodnie z regulacjami prawnymi w tym zakresie	budżet ORPZ. PONDİR
4.	Terapia dla dzieci i dorosłych ze szczególnym uwzględnieniem rodzin ze szczególnymi potrzebami	ORPZ	zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ
5.	Pomoc prawna rodzinom zastępczym, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	ORPZ	zgodnie z potrzebami	budżet ORPZ
6.	Realizacja działań wspierających usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych oraz rodzin zastępczych w zakresie podnoszenia ich kompetencji społecznych i zawodowych	PCPR	zgodnie z potrzebami	budżet PCPR / środki zewnętrzne
7.	Pozyskiwanie wolontariuszy wspierających rodziny zastępcze, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz placówkę NASZ DOM	ORPZ, PONDİR	na bieżąco	budżet ORPZ, PONDİR
8.	Organizacja spotkań grupy wsparcia dla rodzin zastępczych	ORPZ	4 spotkania w roku	budżet ORPZ

CEL SZCZEGÓŁOWY: Upowszechnienie pozytywnych postaw i promowanie rodzicielstwa zastępczego

Lp.	Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja 2023-2025	Źródło finansowania
1.	Budowanie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych (ulotki, broszury informacyjne, konferencje, informacja w mediach)	ORPZ	na bieżąco	budżet ORPZ, środki zewnętrzne
2.	Organizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	ORPZ	raz w roku	budżet ORPZ, środki zewnętrzne
3.	Organizacja zabawy karnawałowej dla dzieci z rodzin zastępczych	ORPZ	raz w roku	budżet ORPZ
4.	Organizacja spotkań z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami wspierającymi działania promocyjne.	ORPZ	raz w roku	budżet ORPZ

Wskaźniki realizacji celów szczegółowych:

<p>CEL: Zmiany w organizacji systemu w pieczy zastępczej w kierunku rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej do 2025 roku:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - 70% kadry pracującej z rodzicami i dziećmi, w szczególności w rodzinnych formach pieczy zastępczej koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówki NASZ DOM, PCRR podniesie swoje kwalifikacje poprzez udział w kursach, szkoleniach, studiach podyplomowych, superwizji; - odbędą się 3 spotkania realizatorów programu z podmiotami działającymi w obszarze rozwiązywania problemów dziecka i rodziny, w tym służb pomocy społecznej, oświaty, policji, sądownictwa, opieki zdrowotnej oraz organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia jakości współpracy; - na terenie powiatu powstanie 1 rodzinny dom dziecka.
<p>CEL: Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin sprawujących opiekę nad dziećmi ze szczególnymi potrzebami do 2025 roku:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, psychoedukacyjnej uzyska 50% rodzin zastępczych wychowujących dzieci ze szczególnymi potrzebami; - przeprowadzonych zostanie 6 szkoleń podnoszących kompetencje rodzin zastępczych; - odbędzie się 12 spotkań grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.

CEL: Upowszechnienie pozytywnych postaw i promowanie rodzicielstwa zastępczego do 2025 roku:

- przeprowadzone zostaną 3 lokalne akcje promujące rodzicielstwo zastępcze;
- odbędą się 3 zabawy karnawałowe dla dzieci z rodzin zastępczych z udziałem wolontariuszy,
- zostaną zorganizowane 3 uroczystości związane z obchodami Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

5.3. Limit rodzin zastępczych zawodowych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, jako konieczny element programu rozwoju pieczy zastępczej określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych. Limit ten jest rozumiany, jako zapewnienie środków na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia. Projektowany coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach obowiązywania *Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim w latach 2023–2025* ilustruje tabela nr 3.

Tabela nr 5: Limit rodzin zastępczych zawodowych

LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Stan na dzień	Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	Limit zawodowych rodzin zastępczych
31 grudzień 2023 r.	0	6
31 grudzień 2024 r.	0	6
31 grudzień 2025 r.	1	7

Źródło: Opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku

Funkcję zawodowej rodziny zastępczej można pełnić dla co najmniej 2 dzieci. Aby pełnić funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzić rodzinny dom dziecka należy wcześniej pełnić funkcję rodziny zastępczej niezawodowej lub posiadać doświadczenie w prowadzeniu jakiegokolwiek formy rodzinnej pieczy zastępczej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w Powiecie Świdnickim funkcjonowało 6 rodzin zastępczych zawodowych. Zgodnie z określonym limitem na koniec 2025 r. funkcję zawodowej rodziny zastępczej będzie pełnić jedna nowa rodzina zastępcza niezawodowa, co łącznie stanowić będzie funkcjonowanie na terenie Powiatu Świdnickiego z końcem obowiązywania niniejszego *Programu* 7 rodzin zastępczych zawodowych. Do końca grudnia 2025 r. na terenie Powiatu Świdnickiego w planach jest utworzenie Rodzinnego Domu Dziecka.

6. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI.

Monitoring to systematyczne zbieranie i analizowanie informacji ilościowych i jakościowych na temat przebiegu wdrożenia programu w aspekcie finansowym, rzeczowym i czasowym, w celu zapewnienia jego realizacji zgodnie z wcześniejszymi założeniami (B. Kozłowska, s. 181).

Podstawowym celem **monitorowania** jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do oceny i ewentualnej modyfikacji podjętych działań (J. Sierosławski, J. Zamecka, s. 83).

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości lub cech konkretnego programu, działania lub obiektu z punktu widzenia przyjętych w tym celu kryteriów w celu jej usprawnienia, rozwoju lub lepszego rozumienia. Z procesem ewaluacji związany jest problem standardów jakości oraz problem ciągłej i systematycznej kontroli podejmowanych czynności, czyli monitoringu.

Przez ewaluację rozumie się wiele różniących się między sobą procesów. Może to być proces zmierzający do stwierdzenia, w jakim stopniu założone cele działania zostały, lub są realizowane. Przez ewaluację można rozumieć proces zbierania informacji potrzebnych do podejmowania decyzji. Może to też być proces szacowania zalet lub wartości jakiegoś obiektu. Jedno z najogólniejszych podejść do ewaluacji traktuje ją, jako przedsięwzięcie badawcze pozwalające określić faktyczny stan rzeczy. Ogólna definicja ewaluacji traktuje ją, jako przedsięwzięcie badawcze – jeden z rodzajów badań w naukach społecznych (A. Niesporek, s. 79).

Na procedurę ewaluacji składają się następujące elementy: (1) określenie celu ewaluacji, (2) określenie przedmiotu ewaluacji, (3) ustalenie, co konkretnie chcemy wiedzieć o przedmiocie ewaluacji, (4) kto przeprowadzi ewaluację (zbierze dane i opracuje rezultaty), (5) wybór metod i technik zdobywania i gromadzenia informacji (danych), (6) wybór technik opracowywania danych oraz formułowanych na ich podstawie raportów, (7) określenie sposobu wykorzystania rezultatów ewaluacji (A. Niesporek, s. 79).

Wyróżnia się ewaluację korygującą oraz ewaluację podsumowującą. Ewaluacja korygująca ma dostarczyć informacji dotyczących efektywności realizacji działań na poszczególnych etapach realizacji programu. Ewaluacja podsumowująca natomiast stosowana jest po zakończeniu realizacji projektu i służy ocenie ostatecznej (całościowej) efektywności podjętych przedsięwzięć (A. Niesporek, s. 80).

Celem ewaluacji jest stałe ulepszanie skuteczności i efektywności podejmowanych działań w kategoriach pozytywnych efektów społecznych oraz zwiększanie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych na terenie danej społeczności lokalnej (B. Kozłowska, s.187).

Warunkiem dobrej ewaluacji jest możliwość zastosowania jej wyników w działaniu, funkcją ewaluacji jest możliwość korekt działań (A. Niesporek, s. 79).

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie podlegał systematycznemu monitoringowi i ewaluacji celem zapewnienia skuteczności jego realizacji. Ocenę i weryfikację rezultatów będą prowadzić Realizatorzy niniejszego dokumentu tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świdniku oraz Placówka Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną *Nasz Dom* w Rybczewicach Drugich – na podstawie osiągniętych rezultatów.

Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej oraz zestawienie potrzeb związanych z realizacją zadań sporządzane będzie w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku i przedkładane do zaopiniowania Zarządowi Powiatu w Świdniku.

Realizacja zadań przewidzianych w ramach Programu monitorowana będzie w połowie realizacji programu oraz na koniec programu. Koordynatorem tego procesu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku, które w tym zakresie będzie współpracować w szczególności z jednostkami wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Z przeprowadzonego procesu monitoringu sporządzane będzie sprawozdanie. Ponadto *Program* będzie poddawany ewaluacji, w trakcie której oceniana będzie trafność, efektywność, użyteczność oraz skuteczność działań realizowanych w ramach zaplanowanych przedsięwzięć. Wyniki monitoringu oraz ewaluacji będą stanowić podstawę do ewentualnej modyfikacji ujętych w nim celów i kierunków działań bądź definiowania nowych.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Działania zawarte w *Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Świdnickiego na lata 2023–2025* finansowane będą ze środków własnych powiatu, w ramach limitów rocznych planów budżetowych, samorządów gmin i powiatów ponoszących opłatę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w ramach zawartych porozumień), dotacji celowych, funduszy unijnych, środków finansowych innych podmiotów realizujących cele i zadania *Programu* oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

RYSUNEK NR 1:	ORGANIZACJA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POLSCE – FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ	12
RYSUNEK NR 2:	MAPA POWIATU ŚWIDNICKIEGO.....	20
WYKRES NR 1:	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH OGÓŁEM FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO W LATACH 2012–2021	23
WYKRES NR 2:	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO ZE WZGLĘDU NA ICH RODZAJ W LATACH 2012–2021	24
WYKRES NR 3:	LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO W LATACH 2012–2021	25
WYKRES NR 4:	LICZBA DZIECI POCHODZĄCYCH Z TERENU POWIATU ŚWIDNICKIEGO PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2012–2021	28
WYKRES NR 5:	ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2013–2021 W ZALEŻNOŚCI OD RODZAJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	29
WYKRES NR 6:	LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH PO RAZ PIERWSZY W PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2012–2021 ZE WZGLĘDU NA MIEJSCE ZAMIESZKANIA DZIECKA PRZED UMIESZCZENIEM W PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	30
TABELA NR 1:	WYCHOWANKOWIE Z TERENU POWIATU ŚWIDNICKIEGO UMIESZCZENI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2012-2021	26
TABELA NR 2:	DZIECI PRZEBYWAJĄCE W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W PODZIALE NA WIEK W 2021 R.	26
TABELA NR 3:	LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POSZCZEGÓLNYCH POWIATACH W 2021 R. WRAZ Z WYSZCZEGÓLNIENIEM NAZWY, RODZAJU PLACÓWKI ORAZ JEDNOSTKOWEGO KOSZTU POBYTU WYCHOWANKA	27
TABELA NR 4:	ANALIZA SWOT SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚWIDNICKIM	34
TABELA NR 5:	LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	41

SŁOWNICZEK POJĘĆ

CEL GŁÓWNY – najważniejszy cel dokumentu strategicznego, pokazujący w którą stronę powiat powinien zmierzać. Właściwe i staranne określenie wizji, która będzie realizowana za pomocą dokumentu strategicznego, jest kluczowe dla prawidłowego sformułowania celów strategicznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE – są to powzięte zamierzenia, a więc to, co chcielibyśmy osiągnąć w przyszłości. Stanowią wynik skonkretyzowanych potrzeb. Powinny być jasno i przejrzysto określone tak, aby nie pozostawiały wątpliwości co do zgodności z misją dokumentu strategicznego. Cele strategiczne są liczbowo nieliczne oraz bardzo ogólne, dotyczą więc najczęściej globalnej polityki.

KIERUNEK DZIAŁAŃ – pośredni element planowania strategicznego. Skupia przedsięwzięcia o podobnym charakterze lub z tego samego obszaru merytorycznego.

LIDER LOKALNY – członek społeczności lokalnej lub reprezentant instytucji/organizacji działającej w tej społeczności, który spaja ze sobą podejmowane przez przedstawicieli służb społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działania w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i/lub jej reintegracji.

DZIAŁANIE – najbardziej szczegółowy i konkretny element planowania strategicznego.

SWOT – Technika analityczna polegająca na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy czynników: S (strengths) – mocne strony; W (weaknesses) – słabe strony; O (opportunities) – szanse; T (threats) – zagrożenia.

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świdniku, który jest organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Świdnickiego.

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdniku.

PONDİR – Placówka Opieki nad Dzieckiem i Rodziną *Nasz Dom* w Rybczewicach Drugich.

RPO WL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego.

RZ – rodzina zastępcza.

ORPZ – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

RZZ – rodziny zastępcze zawodowe.

RDD – rodzinny dom dziecka.

REALIZATORZY – PCPR, OIK/ORPZ, PONDİR.

USTAWA – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępcze.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy.
4. Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
5. Kozłowska Beata, *Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii*, [w:] *Zapobieganie narkomanii w gminie. Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii* (red.) Hejda Anna, Okulicz-Kozaryn Katarzyna, Warszawa 2007, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.
6. Sierosławski Janusz, Zamecka Joanna, *Jak budować lokalne strategie profilaktyczne*, [w:] *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, (red.) Bukowski Bogusław, Jabłoński Piotr, Świątkiewicz Grażyna, Warszawa 2002, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.
7. Niesporek Andrzej, *Projekt socjalny*, [w:] *Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych* (red.) Pawlas-Czyż Sabina, Toruń 2007, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit.
8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świdnickim na lata 2021 - 2030.
9. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 - 2030.

